

Minister fan Ynlânske Saken en Keninkryksrelaasjes
o.f. Mr. drs. H.G.J. Bruins Slot
Postbus 20011
2500 EA DE HAACH

Ljouwert, 25 jannewaris 2023

Rju achte minister Bruins Slot,

Hjirby ûntfange jo ús advysrapport oangeande de posysje fan it Frysk yn de foarskoalske faze. Wy ha dat dossier opnaam yn ús Wurkprogramma 2022/2023, dat jo yn septimber 2021 goedkard ha.

De haadfraach fan it advysdossier wie: hoe kin it dat yn noch lang net alle lokaasjes de Fryske taal in fêst plak hat en dat der dus noch altiten in soad âlden binne dy't gjin tagong ta Frysktalige opfang foar harren bern ha? Soks giet ommers yn tsjin de wetlik jildende lykweardigens fan Frysk en Nederlânsk yn de provinsje Fryslân, dy't wol dat ûnbehindere tagong ta (diels) Frysktalige opfang en vve fanselssprekkend is.

Yn ús advysrapport neame we de oarsaken fan de situaasje, en analysearje we hoe't dêrmei omgien wurde kin; it is oars goed om hjir oan te jaan dat yn it advysrapport noch gjin rekken hâlden wurde koe mei de te ferwachtsjen groei fan de berneopfang as dy aanst – fan 2025 ôf – frijwol fergees wurdt. In wichtige konklúzje is dat der op dit stuit fan it fjild út gjin ferlet field wurdt fan in aparte wetlike ferplichting. De fan-ûnderen-op-oanpak sa't dy al jierren troch benammen SFBO hantearre wurdt, wurket goed; alle partijen dêr't mei praat is yn it ramt fan dit advys, fan lokaasjes oant gemeenten en Provinsje, binne dêr hiel wiis mei. En mei de Wet gebrûk Fryske Taal, it Europeesk Hânfêst en it Ramtferdrach lizze der al in soad brûkbere beliedsmjittige kaders op grûn wêrfan't ambisjeus belied makke wurde kin.

Wêr't it lykwols oan ûntbrekt is no krékt dat ambisjeuze belied. Ryk en Provinsje ha gjin konkrete doelstellings opnaam yn de BFTK. Utsein troch SFBO, dy't it yntern byhâldt, wurdt ek net troch oerheden kontrolearre hoefolle lokaasjes oft twatalich binne en hoefolle bern oft gebrûk meitsje fan twatalige berne-opfang. De ferskate oerheden soenen tige goed mei-inoar wurkje kinne oan it stimulearjen fan de lokaasjes en de relevante opliedingen. Dat sil helpe om it úteinlik foar elk bern yn Fryslân fanselssprekkend te meitsjen dat Frysk in plak hat yn de opfang.

POSTADRES

/ Westersingel 4
/ Keamer 0.11
/ 8913 CK Ljouwert

/ ynfo@dingtiid.frl
/ www.dingtiid.frl
/ @dingtiid

Us wichtichste oanrikkemandaasjes binne dêr dan ek op rjochte:

Ryk/Provinsje: Nim konkrete, mjitbere doelstellings op yn de nije BFTK en stjoer dêrop.

Gemeenten/Provinsje: Kom ta gemeentlike doelstellings yn in *Frysk Foarskoalsk Profyl* per gemeente en jou gemeenten in aktivere rol en mear ferantwurdlikheid om dêrop te stjoeren en it Frysk op foarskoalske lokaasjes te stimulearjen.

Provinsje /Ryk: It Frysk en meartalige ûntwikkeling moatte in fêster plak krije binnen de oplieding Pedagogysk meiwurker.

Wy ljochtsje ús advysrapport graach ta yn in neier petear.

Mei freonlike groetnis,

Jan Koster
Foarsitter DINGtiid

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
t.a.v. Mr. drs. H.G.J. Bruins Slot
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Leeuwarden, 25 januari 2022

Hooggeachte minister Bruins Slot,

Hierbij ontvangt u ons adviesrapport ten aanzien van de positie van het Fries in de voorschoolse fase. Wij hebben dit dossier opgenomen in ons Werkprogramma 2022/2023, dat u in september 2021 hebt goedgekeurd.

De hoofdvraag van het adviesdossier was: hoe kan het dat de Friese taal in nog lang niet alle locaties een vaste plek heeft en dat er dus nog altijd veel ouders zijn die geen toegang hebben tot Friestalige opvang voor hun kinderen? Dit gaat immers in tegen de wettelijk geldende gelijkwaardigheid van Fries en Nederlands in de provincie Fryslân, die wil dat onbelemmerde toegang tot (deels) Friestalige opvang en vve vanzelfsprekend is.

In ons adviesrapport benoemen we de oorzaken van de situatie, en analyseren we hoe hiermee kan worden omgegaan; het is overigens goed om hier te vermelden dat in het adviesrapport nog geen rekening kon worden gehouden met de te verwachten groei van de kinderopvang als die straks – vanaf 2025 – vrijwel gratis wordt. Een belangrijke conclusie is dat er op dit moment vanuit het veld geen behoefte aan een aparte wettelijke verplichting wordt gevoeld. De van-onderen-op-aanpak, zoals met name SFBO die al jaren hanteert, werkt heel goed; alle partijen waarmee in het kader van dit advies is gesproken, van locaties tot gemeenten en Provincie, zijn daar opgetogen over. En met de Wet gebruik Friese Taal, het Europees Handvest en het Kaderverdrag liggen er eigenlijk al veel bruikbare beleidsmatige kaders, op grond waarvan er ambitieus beleid kan worden gemaakt.

Waar het echter aan ontbreekt is juist dat ambitieuze beleid. Rijk en Provincie hebben geen concrete doelstellingen opgenomen in de huidige BFTK. Behalve door SFBO, die dit intern bijhoudt, controleren overheden ook niet hoeveel locaties tweetalig zijn en hoeveel kinderen gebruik maken van tweetalige kinderopvang. De overheden kunnen heel goed samen werken aan het stimuleren van de locaties en de relevante opleidingen. Dat zal helpen om uiteindelijk voor elk kind in Fryslân Fries in de opvang een vanzelfsprekendheid te maken.

Onze belangrijkste aanbevelingen zijn hier dan ook op gericht:

Rijk/Provincie: Neem concrete, meetbare doelstellingen op in de nieuwe BFTK en stuur hierop.

Gemeenten/Provincie: Kom tot gemeentelijke doelstellingen in het *Fries Voorschools Profiel* per gemeente en geef gemeenten een actievere rol en meer verantwoordelijkheid om hierop te sturen en het Fries op voorschoolse locaties te stimuleren.

Provincie/Rijk: Het Fries en meertalige ontwikkeling moeten een vastere plaats krijgen binnen de opleiding Pedagogisch medewerker.

Wij lichten ons adviesrapport graag toe in een nader gesprek.

Met vriendelijke groet,

Jan Koster
Voorzitter DINGtiid